

दैनिक चालू घडामोडी 14.10.2022

महत्त्वाच्या बातम्या: आंतरराष्ट्रीय

मालदीवमधील 'द ट्रॅपिंग झोन'चा शोध

बातम्यांमध्ये का:

- भारताचा दक्षिण शेजारी असलेल्या मालदीवमध्ये शास्त्रज्ञांनी ओळखल्याप्रमाणे "द ट्रॅपिंग झोन" चे घर आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- पृष्ठभागाच्या 500 मीटर खाली सापडलेल्या "ट्रॅपिंग झोन" म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या नवीन वातावरणाला "सागरी जीवनाचे ओएसिस" असे संबोधले जात आहे.
- नेक्टन मालदीव मोहिमेवर काम करणाऱ्या शास्त्रज्ञांना ट्रॅपिंग झोन सापडला आहे.
- नेक्टन्स हे पेलेजिक प्राणी आहेत जे वारा आणि प्रवाहाविरुद्ध पोहू शकतात.
- शास्त्रज्ञांनी ओमेगा सीमास्टर II च्या कॅमेऱ्यांचा वापर पर्यावरणाची तपासणी करण्यासाठी केला आणि अतिरिक्त अभ्यासासाठी जैविक नमुने देखील गोळा केले.
- सर्वेक्षणानुसार, शार्क आणि इतर मोठ्या सागरी माशांसह असंख्य महा-प्राणी भक्षक आढळले आहेत जे मायक्रो-नेक्टॉन खाऊन टाकतात.
- शार्क, अल्फोन्सिन, काटेरी ओरियो आणि ट्यूना सारख्या मोठ्या भक्षकांना अधिवासात भरपूर अन्न मिळू शकते.
- हा शोध महत्त्वाचा आहे कारण तो उप-पृष्ठभाग जैवविविधतेच्या महत्त्वपूर्ण ज्ञानाद्वारे संवर्धनाच्या प्रयत्नांना पाठिंबा वाढवेल आणि शाश्वत महासागर व्यवस्थापनाला चालना देईल.
- देशातील मासेमारी उद्योग आणि पर्यटन उद्योग या दोघांना ट्रॅपिंग झोनचा फायदा होईल.

स्रोत: द हिंदू

महत्त्वाच्या बातम्या : राष्ट्रीय

लिव्हिंग प्लॅनेट रिपोर्ट 2022

बातम्यांमध्ये का:

- लिव्हिंग प्लॅनेट अहवाल 2022 मध्ये जागतिक वन्यजीव लोकसंख्येमध्ये मोठी घट झाल्याचे दिसून आले आहे.

मुख्य मुद्दे:

- लिव्हिंग प्लॅनेट रिपोर्ट 2022 हा जागतिक वन्यजीव निधी आणि लंडनच्या प्राणीशास्त्र संस्थेचा संयुक्त प्रयत्न आहे.
- अहवालानुसार, 1970 ते 2018 दरम्यान जागतिक वन्यजीव लोकसंख्येमध्ये 69 टक्क्यांनी घट झाली आहे.
- लिव्हिंग प्लॅनेट रिपोर्ट 2022 मध्ये 5,230 प्रजातींच्या सुमारे 32,000 लोकसंख्येचे विश्लेषण करण्यात आले आहे.
- लिव्हिंग प्लॅनेट अहवाल 2022 नुसार, लॅटिन अमेरिका आणि कॅरिबियन प्रदेश, जे ऍमेझॉन रेनफॉरेस्टचे यजमान आहेत, 1970 ते 2018 दरम्यान सर्वाधिक 94 टक्के वन्यजीव घटले आहेत.
- याच कालावधीत आफ्रिकेने दुसऱ्या क्रमांकाची सर्वात मोठी घसरण 66 टक्के नोंदवली, त्यानंतर पॅसिफिकमध्ये (55 टक्के) घसरण झाली.
- उत्तर अमेरिका आणि युरोपमध्ये निसर्गात कमी घट नोंदवली गेली, अनुक्रमे 20 टक्के आणि 18 टक्के घट झाली.
- लिव्हिंग प्लॅनेट अहवाल 2022 नुसार, स्थलीय कशेरुकांसमोरील प्रमुख धोके म्हणजे हवामान बदल, प्रदूषण, शेती, शिकार, वृक्षतोड आणि आक्रमक प्रजाती.
- लिव्हिंग प्लॅनेट अहवाल 2022 नुसार, गोड्या पाण्यातील आणि उष्णकटिबंधीय परिसंस्था गेल्या अर्ध्या शतकातील मानवी शोषणामुळे उद्धवलेल्या सर्वात वाईट संकटाचा सामना करत आहेत.

स्रोत: द हिंदू

हेली-इंडिया समिट 2022

बातम्यांमध्ये का:

- चौथ्या हेली-इंडिया समिट 2022 चे नागरी विमान वाहतूक मंत्री श्री ज्योतिरादित्य सिंधिया यांच्या हस्ते उद्घाटन करण्यात आले.

मुख्य मुद्दे:

- चौथ्या हेली-इंडिया समिट 2022 ची थीम 'हेलिकॉप्टर फॉर लास्ट माईल कनेक्टिव्हिटी' आहे.
- शिखर परिषदेदरम्यान, श्री ज्योतिरादित्य सिंधिया यांनी देशातील हेलिकॉप्टर क्षेत्र वाढविण्यासाठी 3 नवीन प्रकल्पांची घोषणा केली.
- या योजनेंतर्गत, हेलिकॉप्टर 20 मिनिटांच्या सूचनेवर रुग्णालयात स्थित असेल आणि 150 किमीच्या परिघात सेवा दिली जाईल.
- हेलिकॉप्टर आणि विमानांच्या खरेदीच्या खर्चावरील मर्यादा अनेक मालकांनी एकत्रित केलेल्या भांडवलाद्वारे कमी करण्याचे सरकारचे उद्दिष्ट आहे.
- हेली-इंडिया समिटचे उद्दिष्ट कंपन्या आणि व्यक्तींना खरेदी खर्च सामायिक करून त्यांच्या भांडवलाचा प्रवाह कमी करणे, त्यांच्या जोखमीशी संपर्क कमी करणे आणि NSOP व्यवसाय चालवणे आर्थिकदृष्ट्या सुलभ करणे हे आहे.

स्रोत: पीआयबी

'101 ओंजल्स' साठी वर्ल्ड बुक ऑफ रेकॉर्ड जिंकला

चर्चेत का:

- साऊथ इंडियन बँकेने कोचीमध्ये सर्वाधिक प्रमाणात ओंजल उत्पादन करण्याचा जागतिक विक्रम केला आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- तमिळ भाषेतील ओंजल या शब्दाचा अर्थ झुला असा होतो, ओंजल हे पारंपारिकपणे लाकूड आणि दोरीपासून बनवले जाते.
- 'ओत्रिचिरक्कम साऊथ इंडियन बँकेतर्फे ओंजलडॅम कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते.
- या कार्यक्रमाचा एक भाग म्हणून, साऊथ इंडियन बँकेच्या अधिकाऱ्यांना वर्ल्ड बुक ऑफ रेकॉर्ड टीमने 'स्टेजिंग अँड स्विंगिंग 101 ओंजल्स' वर्ल्ड बुक ऑफ रेकॉर्ड्स पुरस्काराने सन्मानित केले आहे.
- ओंजल हे तामिळनाडूमधील विवाहसोहळ्यातील विधीचा एक भाग आहे ज्यामध्ये विवाहित जोडपे झुल्यामध्ये झुलतात आणि स्त्रिया झुल्याभोवती पारंपारिक गाणी गातात.
- कारेलमधील ओंजल परंपरा हा ओणम सणाचा वेगळा भाग मानला जातो.
- दक्षिण भारतीय बँकेची स्थापना 1928 साली झाली, तिचे मुख्यालय त्रिशूर येथे आहे आणि तिचे सध्याचे CEO मुरली रामकृष्णन आहेत.

स्रोत: बिझनेस स्टँडर्ड

महत्त्वाच्या बातम्या : राज्य

ओडिशाचे मुख्यमंत्री नवीन पटनायक यांनी 'सर्वासाठी फुटबॉल' लॉंच केले

बातम्यांमध्ये का:

- फुटबॉल संस्कृती तळागाळापर्यंत नेण्यासाठी ओडिशाचे मुख्यमंत्री नवीन पटनायक यांनी राज्यात 'फुटबॉल फॉर ऑल' नावाचा उपक्रम सुरू केला आहे.

मुख्य मुद्दे:

- ओडिशातील कलिंगा इन्स्टिट्यूट ऑफ इंडस्ट्रियल टेक्नॉलॉजी आणि कलिंग इन्स्टिट्यूट ऑफ सोशल सायन्सेस यांच्या भागीदारीत FIFA द्वारे सर्वासाठी फुटबॉल हा कार्यक्रम सुरू करण्यात आला आहे.

- या उपक्रमांतर्गत सुमारे 2000 शाळांमधील मुलांना 43,000 हून अधिक फुटबॉलचे वाटप केले जाणार आहे.
- सर्वासाठी फुटबॉल हा शाळकरी मुलांमध्ये फुटबॉलचा प्रचार करणारा भारतातील पहिला फिफा कार्यक्रम आहे.
- यावेळी युनिट-9 गर्ल्स हायस्कूल आणि कॅपिटल हायस्कूल, भुवनेश्वर येथील विद्यार्थिनींना क्रीडामंत्र्यांच्या हस्ते फुटबॉलचे वाटपही करण्यात आले.
- सर्वासाठी फुटबॉलचा उद्देश शालेय मुलांमध्ये फुटबॉलचा प्रचार करणे हा आहे.
- सर्वासाठी फुटबॉल कार्यक्रमाच्या माध्यमातून राज्यातील खेळाच्या विकासासाठी प्रयत्नांना चालना देण्याचा राज्य सरकारचा उद्देश आहे.

स्रोत: इंडियन एक्सप्रेस

महत्वाच्या बातम्या: संरक्षण

भारतीय नौदलाचे जहाज तारकश IBSAMAR VII साठी दक्षिण आफ्रिकेत पोहोचले

बातम्यांमध्ये का:

- भारतीय नौदलाचे जहाज INS तारकश हे पोर्ट ग्रेकुरिया येथे पोहोचले आहे ज्याला दक्षिण आफ्रिकेतील पोर्ट एलिझाबेथ असेही म्हटले जाते.

मुख्य मुद्दे:

- INS Tarkash भारतीय, ब्राझील आणि दक्षिण आफ्रिकेच्या नौदलांमधील संयुक्त बहुराष्ट्रीय सागरी सराव IBSAMAR च्या सातव्या आवृत्तीत सहभागी होणार आहे.
- IBSAMAR VII च्या बंदर टप्प्यात व्यावसायिक देवाणघेवाण जसे की नुकसान नियंत्रण आणि अग्निशामक कवायती आणि विशेष सैन्यांमधील परस्परसंवाद समाविष्ट आहेत.
- IBSAMAR (VI) ची मागील आवृत्ती दक्षिण आफ्रिकेतील सिमन्स टाउन येथे आयोजित करण्यात आली होती.
- सागरी सुरक्षेसाठी आंतर-कार्यक्षमता मजबूत करण्याच्या उद्देशाने संयुक्त सागरी सराव सुरू करण्यात आला आहे.
- IBSAMAR हे भारत-ब्राझील-दक्षिण आफ्रिका मेरीटाइमचे संक्षिप्त रूप आहे आणि भारत, ब्राझील आणि दक्षिण आफ्रिकेच्या नौदलांमधील नौदल सरावांची मालिका आहे.
- यापूर्वी IBSAMAR VI चे आयोजन दक्षिण आफ्रिकेतील सायमन्स टाउन येथे झाले होते आणि त्यात INS Tarkash , INS कोलकाता, BNS Baroso , SAS Amatola , SAS Protea आणि SAS Manttisi सहभागी झाले होते .

स्रोत: टाईम्स ऑफ इंडिया

महत्वाचे व्यक्तिमत्व

हॉलिवूड अभिनेता टॉम क्रूझ बाह्य अवकाशात चित्रपट करणारा पहिला अभिनेता ठरला

बातम्यांमध्ये का:

- हॉलिवूड अभिनेता टॉम क्रूझ, जो त्याच्या प्रोजेक्ट्समध्ये हाय-ऑक्टेन स्टंट करण्यासाठी प्रसिद्ध आहे, तो अंतराळात शूट करणारा पहिला अभिनेता ठरला आहे.

मुख्य मुद्दे:

- हॉलिवूड अभिनेता टॉम क्रूझने दिग्दर्शक डग लिमन यांच्यासोबत एका प्रकल्पासाठी भागीदारी केली आहे ज्या अंतर्गत तो बाह्य अवकाशात चित्रपटाचे शूटिंग करणार आहे.
- हा प्रकल्प सुरुवातीला 2020 मध्ये नियोजित होता, परंतु COVID-19 च्या उद्रेकामुळे प्रकल्प स्थगित करण्यात आला.
- चित्रपट अद्याप संकल्पनात्मक टप्प्यात असून त्याचे शूटिंग अद्याप सुरू झालेले नाही.
- दिग्दर्शक डग लिमन यांच्या म्हणण्यानुसार, चित्रपटासाठी सुमारे \$200 दशलक्ष खर्च येईल.
- टॉम क्रूझ हा एक अमेरिकन अभिनेता आणि चित्रपट निर्माता आहे ज्यांना 2006 मध्ये फोर्ब्स मासिकाने जगातील सर्वात प्रभावशाली लोकप्रिय व्यक्तिमत्व म्हणून घोषित केले.
- टॉम क्रूझला तीन गोल्डन ग्लोब पुरस्कार प्रदान करण्यात आले आहेत आणि तीन वेळा अकादमी पुरस्कारासाठी नामांकन देखील करण्यात आले आहे.
- टॉम क्रूझने 1981 मध्ये हॉलिवूड चित्रपट एंडलेस लव्हमधून आपल्या करिअरची सुरुवात केली.

स्रोत: द हिंदू

महत्वाचे दिवस

आपत्ती जोखीम कमी करण्यासाठी आंतरराष्ट्रीय दिवस 2022

बातम्यांमध्ये का:

- 13 ऑक्टोबर हा आंतरराष्ट्रीय आपत्ती जोखीम कमी करण्याचा दिवस म्हणून नियुक्त करण्यात आला आहे, जोखीम जागरूकता आणि आपत्ती सज्जतेच्या जागतिक संस्कृतीला चालना देण्यावर लक्ष केंद्रित केले आहे.

मुख्य मुद्दे:

- आपत्ती जोखीम कमी करण्यासाठी आंतरराष्ट्रीय दिवस ही जागतिक आपत्ती जोखीम आणि नुकसान कमी करण्याच्या आंतरराष्ट्रीय अधिवेशनाच्या अनुषंगाने आपत्ती जोखीम आणि जीवित, जीवित, अर्थव्यवस्था आणि पायाभूत सुविधांचे नुकसान टाळण्यासाठी आणि कमी करण्यासाठी केलेल्या प्रगतीची कबुली देण्याची एक संधी आहे.
- युनायटेड नेशन्स जनरल असेंब्लीने जोखीम-जागरूकता आणि आपत्ती कमी करण्याच्या जागतिक संस्कृतीला चालना देण्यासाठी दिवसाची मागणी केल्यानंतर 1989 मध्ये आंतरराष्ट्रीय आपत्ती जोखीम कमी करण्याचा दिवस सुरू करण्यात आला.
- आपत्ती जोखीम कमी करण्यासाठी आंतरराष्ट्रीय दिनाचा उद्देश आपत्तीच्या काळात येणाऱ्या धोक्यांना लगाम घालण्याच्या महत्त्वाबद्दल जागरूकता वाढवणे हा आहे.
- अचानक आलेल्या आपत्तींमुळे दरवर्षी लाखो लोक विस्थापित होतात.
- आपत्ती, ज्यापैकी बऱ्याच हवामान बदलामुळे वाढतात, गुंतवणुकीवर नकारात्मक परिणाम करतात आणि शाश्वत विकासातील इच्छित परिणामांवर परिणाम करतात.

स्रोत: Livemint

हिजाब प्रकरण मोठ्या पीठाकडे; सर्वोच्च न्यायालयाच्या द्विसदस्यीय खंडपीठाचा विभाजित निर्णय

- कर्नाटकातील शैक्षणिक संस्थांमधील हिजाब बंदीबाबत सर्वोच्च न्यायालयाने गुरुवारी विभाजित निकाल दिला.
- शैक्षणिक संस्थांमध्ये एखाद्या धर्माच्या व्यक्तीला धार्मिक प्रतीकांचा वापर करण्यास परवानगी देणे हे धर्मनिरपेक्षतेच्या अगदी उलट आहे, असा निकाल न्यायमूर्ती हेमंत गुप्ता यांनी दिला, तर शाळा-महाविद्यालयांमध्ये मुस्लीम मुलींनी हिजाब परिधान करणे हा त्यांच्या इच्छेचा प्रश्न आहे, असे न्यायमूर्ती सुधांशू धुलिया यांनी स्पष्ट केले.
- यामुळे हे प्रकरण सरन्यायाधीशांकडे पाठविण्यात आले असून, त्यावर मोठ्या पीठापुढे सुनावणी होईल.
- शैक्षणिक संस्थांमधील हिजाबबंदी कायम राखण्याच्या कर्नाटक उच्च न्यायालयाच्या 15 मार्चच्या निकालाविरोधात 26 याचिका दाखल करण्यात आल्या होत्या.
- न्यायमूर्ती हेमंत गुप्ता यांनी 133 पानांच्या निकालपत्राद्वारे या सर्व याचिका फेटाळल्या.
- मात्र, हिजाब वापरण्यावर निर्बंध आणता येणार नाही, असे नमूद करत न्यायमूर्ती सुधांशू धुलिया यांनी 73 पानी स्वतंत्र निकालपत्रात त्यामागची कारणे विशद केली.

Source: Loksatta

व्हॅक्सिन अँक्शन प्रोग्राम 2027 पर्यंत सुरु राहणार

- देशाच्या जैव तंत्रज्ञान विभागानं एन आय एच अर्थात नॅशनल इन्स्टिट्यूट ऑफ हेल्थ आणि अमेरिकेच्या एन आय ए आय डी अर्थात नॅशनल इन्स्टिट्यूट ऑफ अँलर्जी अँड इन्फेक्शस डिसीजेस या संस्थांच्या सहकार्यानं 1987 दरम्यान सुरु केलेला इंडो - यु एस VAP उपक्रम अर्थात व्हॅक्सिन अँक्शन प्रोग्राम आणखी 5 वर्षांसाठी विस्तारित करण्यात आला असून, तो आता 2027 पर्यंत सुरु राहणार आहे.

- त्या बाबत चर्चा आणि करार करण्यासाठी या विभागाच्या अधिकाऱ्यांच्या प्रतिनिधी मंडळासह अमेरिकेला गेलेले जैव तंत्रज्ञान विभागाचे सचिव डॉक्टर राजेश गोखले आज संबंधित संस्थांच्या संयुक्त बैठकीत सहभागी झाले होते.
- ही बैठक या संस्थांची 34 वी बैठक होती.

Source: AIR

राजस्थानात सर्व राज्यांच्या ऊर्जामंत्री आणि नवीकरणीय उर्जामंत्र्यांची राष्ट्रीय परिषद सुरु

- सर्व राज्यांच्या ऊर्जामंत्री आणि नवीकरणीय उर्जामंत्र्यांची राष्ट्रीय परिषद राजस्थानात उदयपूर इथं सुरु होत आहे.
- दोन दिवस चालणाऱ्या या परिषदेत वीजक्षेत्रातल्या विविध समस्यांवर चर्चा होईल. केंद्रीय ऊर्जा मंत्री आर के सिंग यांच्या हस्ते परिषदेचं उद्घाटन होणार असून उर्जाबचत, नवीकरणीय ऊर्जेचे नवनवीन स्रोत, वीज वितरणातलं तंत्रज्ञान इत्यादी मुद्द्यांवर परिषदेत मार्गदर्शन होईल.
- राजस्थानचे मुख्यमंत्री अशोक गहलोत आणि इतर मान्यवर परिषदेला उपस्थित असतील.

Source: AIR

गुजरातमध्ये प्रतिष्ठित द्विवार्षिक संरक्षण प्रदर्शनच्या 12 व्या आवृत्तीचं आयोजन

- संरक्षण मंत्रालय 18 ते 22 ऑक्टोबर दरम्यान गुजरातच्या गांधीनगर इथं प्रतिष्ठित द्विवार्षिक संरक्षण प्रदर्शन अर्थात Def Expo 2022 च्या 12 व्या आवृत्तीचं आयोजन करत आहे.
- हे मेगा संरक्षण प्रदर्शन जमीन, हवाई, नौदल आणि होमलँड सुरक्षा प्रणालींवर केंद्रीत करण्यात येणार आहे.
- या जागतिक स्तराच्या प्रदर्शनीमध्ये विविध परिसंवादाचे आयोजन महात्मा मंदिर कन्व्हेन्शन आणि एक्झिबिशन सेंटर, गांधीनगर इथं करण्यात आलं असून या चर्चासत्रात निर्यात, संरक्षण स्टार्ट-अप आणि एमएसएमईमधील वित्तपुरवठा, गुंतवणूक, एरोस्पेस उत्पादनात एमएसएमईची उदयोन्मुख भूमिका, संरक्षण संशोधन आणि विकासातील आत्मनिर्भरता तसंच हवाई वर्चस्वासाठी भविष्यातील स्वायत्त तंत्रज्ञान यांचा समावेश असेल.

Source: AIR